

Majetková podstata

Odkaz na exekuční úpravu vylučující postih určitého majetku výkonem rozhodnutí nebo exekucí, obsažený v § 207 odst. 1 části věty před středníkem insolvenčního zákona, se jako důvod pro vyloučení (vynětí) takového majetku z majetkové podstaty dlužníka neuplatní, jestliže insolvenční zákon má zvláštní úpravu, která zpeněžení takového majetku připouští.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 NSČR 50/2011, ze dne 27.6.2013)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v insolvenční věci dlužníka P. stavebního bytového družstva, se sídlem v P., o vynětí majetku z majetkové podstaty dlužníka, vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. MSPH 96 INS 714/2009, o dovolání dlužníka, zastoupeného JUDr. J.K., advokátem, se sídlem v M., proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 16. června 2010, č. j. MSPH 96 INS 714/2009, 1 VSPH 271/2010-B-577, tak, že dovolání se zamítá.

Z odůvodnění:

Usnesením ze dne 18. února 2010, č. j. MSPH 96 INS 714/2009-B-510, zamítl Městský soud v Praze (dále jen „insolvenční soud“) návrh ze dne 1. prosince 2009 (č. l. B-483), jímž se dlužník domáhal vynětí majetku konkretizovaného následně v podání ze dne 10. prosince 2009 (č. l. B-489) z majetkové podstaty dlužníka.

Insolvenční soud - vycházejí z ustanovení § 5, § 7 odst. 1, § 206, § 207 odst. 1, § 226 odst. 1, 4 a 5, § 229 odst. 3 zákona č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona), z ustanovení § 322 odst. 5 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“) a z ustanovení § 23 zákona č. [72/1994](#) Sb., o vlastnictví bytů - dospěl k následujícím závěrům:

1/ Vzhledem k ustanovení § 226 odst. 1 insolvenčního zákona je dlužník povinen navrhnout vynětí majetku z majetkové podstaty (dlužníka) nejpozději neprodleně poté, co došlo ke zveřejnění soupisu majetkové podstaty v insolvenčním rejstříku. Publikace v insolvenčním rejstříku zakládá zveřejněnému soupisu majetkové podstaty obecnou publicitu a je nutno konstatovat, že okamžik zveřejnění v insolvenčním rejstříku je vzhledem k možnosti uplatnění práva dlužníka na vynětí majetku z podstaty rozhodujícím okamžikem.

První soupis majetkové podstaty předložený insolvenčním správcem byl zveřejněn v insolvenčním rejstříku dne 17. června 2009 a další (aktualizovaný) pak dne 20. listopadu 2009, takže dlužníkův návrh ze dne 1. prosince 2009 je opožděný, jelikož nebyl podán neprodleně. O tom, že dlužníkovi byl soupis znám, není pochyb vzhledem k tomu, že soupis byl zveřejněn a že dlužník opakovaně nahlížel do spisu.

Důvodem zamítnutí dlužníkova návrhu je tudíž jeho opožděnost, insolvenční soud se jím však dále zabýval, jako kdyby byl podán včas.

2/ Novelizované ustanovení § 322 odst. 5 o. s. ř. je třeba vykládat v kontextu s insolvenčním zákonem. Zejména je nutno vymezit, který majetek dlužníka lze zahrnout do majetkové podstaty. Demonstrativní výčet věcí tvořících majetkovou podstatu je obsažen v ustanovení § 206 insolvenčního zákona; ustanovení § 207 insolvenčního zákona pak obsahuje úpravu majetku, který

nemůže být součástí majetkové podstaty, přičemž jde o majetek, jenž nelze postihnout výkonem rozhodnutí či exekucí. Jednotky, jejichž vynětí z majetkové podstaty dlužník požaduje, byly jeho majetkem v době rozhodnutí soudu o úpadku a ustanovení insolvenčního správce; proto je insolvenční správce zapsal do soupisu majetkové podstaty.

Nakládání s majetkovou podstatou pak upravují ustanovení § 228 až § 230 insolvenčního zákona, přičemž podle ustanovení § 229 odst. 3 insolvenčního zákona je v době od prohlášení konkursu osobou s dispozičním oprávněním k majetkové podstatě insolvenční správce; jeho dispoziční oprávnění jsou ovšem omezena jen a právě na majetkovou podstatu.

Úprava týkající se převodu bytů bytového družstva je v insolvenčním zákoně zařazena (v § 285 odst. 4) do Části druhé, Hlavy I., dílu 5., „Zpeněžení majetkové podstaty“. Před samotným zpeněžením majetkové podstaty je však insolvenční správce vázán podmínkami stanovenými v § 285 odst. 4 insolvenčního zákona.

Přiměřené použití občanského soudního řádu není v dané souvislosti na místě. Nebude-li sporný majetek zapsán v soupisu majetkové podstaty, pozbude k němu insolvenční správce dispoziční oprávnění a nebude moci dodržet povinnosti stanovené v § 285 odst. 4 insolvenčního zákona.

V dané souvislosti lze stěží předpokládat, že by po vynětí jednotek ze soupisu majetkové podstaty dlužník plnil za insolvenčního správce povinnost směřující k převodu bytů, jestliže ji nesplnil v předchozích mnoha letech; v návaznosti na to, lze rovněž stěží předpokládat, že by insolvenční správce za takové situace mohl byty zpeněžit při nepřijetí nabídky (snad) učiněné dlužníkem. Zákodárce nepochybně nemínil pro případ prohlášení konkursu na majetek bytového družstva, které neplnilo povinnosti spojené s převodem bytu uvedené v zákoně o vlastnictví bytů, postavit budoucí vlastníky bytů do stejné situace jako před prohlášením úpadku. Naopak tuto povinnost výslovně uložil jinému - insolvenčnímu správci.

K navrhovanému použití § 322 odst. 5 o. s. ř. a s tím spojenému tvrzení o neoprávněném zahrnutí majetku do majetkové podstaty insolvenční soud s poukazem na ustanovení § 7 insolvenčního zákona uzavírá, že právě ustanovení § 285 odst. 4 insolvenčního zákona je lex specialis k ustanovení § 322 odst. 5 o. s. ř., zejména ukládá-li insolvenčnímu správci výslovně výše popisovanou (v § 285 odst. 4 insolvenčního zákona) povinnost, a počítá-li tudíž tímto způsobem se zahrnutím uvedeného majetku do majetkové podstaty a (shodně s občanským soudním řádem) odkazuje na zákon o vlastnictví bytů. Je též zřejmé, že použití ustanovení občanského soudního řádu by v daném případě bylo v rozporu se zásadami, na kterých spočívá insolvenční řízení.

K odvolání dlužníka Vrchní soud v Praze usnesením ze dne 16. června 2010, č. j. MSPH 96 INS 714/2009, 1 VSPH 271/2010-B-577, potvrdil usnesení insolvenčního soudu.

Odvolací soud - odkazuje na ustanovení § 226 odst. 1 a § 285 odst. 4 insolvenčního zákona a na ustanovení § 23 odst. 2 zákona o vlastnictví bytů - především poznamenal, že podobnou povinnost (jako v § 285 odst. 4 insolvenčního zákona) stanovil již § 27 odst. 7 ZKV. S napadeným rozhodnutím se pak plně ztotožnil a v podrobnostech na ně odkázal. K tam podanému výkladu pak doplnil následující:

1/ Insolvenční zákon jako zvláštní právní norma ukládá insolvenčnímu správci v § 285 odst. 4 insolvenčního zákona povinnost zpeněžit majetkovou podstatu dlužníka a respektovat při tom zákonné předkupní právo nájemců bytů a nebytových prostor ve vlastnictví dlužníka - bytového družstva, na jehož majetek byl prohlášen konkurs, neboť insolvenčnímu správci zároveň ukládá povinnost nejprve nabídnout těmto osobám bytové jednotky k bezplatnému převodu za podmínek stanovených v § 23 až § 28 zákona o vlastnictví bytů. Této povinnosti insolvenčního správce odpovídá

právo oprávněného člena bytového družstva na bezplatný převod bytu či nebytového prostoru, jehož je nájemcem. Podle § 229 odst. 3 insolvenčního zákona je osobou s dispozičním oprávněním k majetkové podstatě po prohlášení konkursu na majetek dlužníka výhradně insolvenční správce; pouze insolvenční správce je tou osobou, jež může převést bytové jednotky na nájemce - členy družstva.

2/ Ustanovení § 206 (správně § 207) insolvenčního zákona dopadá na situace, kdy by zahrnutím majetkové hodnoty do majetkové podstaty byly dotčeny základní potřeby dlužníka (§ 322 odst. 1 a 2 o. s. ř.). Takovými potřebami dlužníka - bytového družstva však zajisté není vlastnictví bytových jednotek, jejichž nájemci jsou členové družstva, kteří takto uspokojují svoji bytovou potřebu. Ustanovení § 322 odst. 5 o. s. ř. proto nemůže dopadat na posuzovaný případ a námitka dlužníka, že nemají-li být bytové jednotky podrobeny exekuci, nemají být ani zahrnuty do majetkové podstaty, je nedůvodná. Insolvenční správce proto nepochybil, zahrnul-li bytové jednotky do soupisu majetkové podstaty.

Dlužník podal proti usnesení odvolacího soudu dovolání, jehož přípustnost opírá o ustanovení § 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř., ve spojení s ustanovením § 238a odst. 1 písm. a/ o. s. ř., namítaje, že je dán dovolací důvod uvedený v § 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř., tedy, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci a požaduje, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Zásadní právní význam napadeného rozhodnutí spatřuje dovolatel v tom, že v dosavadní judikatuře nebyla řešena otázka, zda:

1/ Ustanovení § 285 odst. 4 insolvenčního zákona vylučuje aplikaci ustanovení § 207 insolvenčního zákona a zda je třeba skutečně upřednostnit postup podle § 285 odst. 4 insolvenčního zákona?

2/ Aplikace § 322 o. s. ř. představuje s ohledem na ustanovení § 207 insolvenčního zákona subsidiární aplikaci občanského soudního řádu ve smyslu § 7 insolvenčního zákona nebo zda jde o konstrukci dispozice odkazovací právní normy § 207 insolvenčního zákona a tedy o přímou aplikaci občanského soudního řádu?

3/ Ustanovení § 285 odst. 4 insolvenčního zákona brání tomu, aby ohledně majetku, který podle § 207 insolvenčního zákona nespadá do majetkové podstaty, realizoval převody na členy družstva sám dlužník?

Konkrétně pak dovolatel vytyká odvolacímu soudu nesprávné posouzení těchto otázek, k nimž pak jednotlivě uvádí následující.

Ad 1/ Ke vztahu ustanovení § 207 a § 285 odst. 4 insolvenčního zákona.

Dovolatel je přesvědčen, že obsah ustanovení § 207 insolvenčního zákona nelze měnit pouhým soudním výkladem jen na základě aplikace principů insolvenčního zákona, s nimiž znění tohoto ustanovení navíc není v rozporu.

Jazykovým a systematickým výkladem ustanovení § 207 insolvenčního zákona nelze dospět k jinému závěru, než že předmětné jednotky nepatří do majetkové podstaty. Zcela neopodstatněný je proto i závěr soudu, že § 207 insolvenčního zákona dopadá jen na situace uvedené v § 322 odst. 1 a 2 o. s. ř. Jde zjevně o výklad contra legem, neboť podle § 207 insolvenčního zákona je z majetkové podstaty výslovně vyloučen veškerý majetek, který nelze postihnout exekucí, tedy nesporně i majetek uvedený v § 322 odst. 5 o. s. ř. Vzhledem k legislativní konstrukci § 207 insolvenčního zákona je zjevným úmyslem zákonodárce zachovat i pro insolvenční řízení stejný rozsah ochrany majetkových zájmů dlužníka jako v exekuci; jinak by zákonodárce nevolil formu odkazu, nýbrž výčtu. Závěr, že mají být

chráněny pouze základní potřeby dlužníka, nebyl nijak odůvodněn a nemá oporu v platném právu. Uvedené ustanovení neodporuje ani ustanovení § 285 insolvenčního zákona, neboť rozpor mezi dvěma normami nelze dovozovat pouze z toho, že v důsledku jedné z nich bude druhá norma v praxi jen zřídka aplikovatelná, eventuálně obsoletní.

Ustanovení § 207 insolvenčního zákona upravuje základní a předběžnou otázku rozsahu majetkové podstaty, kdežto ustanovení § 285 insolvenčního zákona až navazující otázku nakládání s majetkem, jenž spadá do majetkové podstaty podle § 205 a násl. insolvenčního zákona. Tuto situaci nenastolila až novela občanského soudního řádu; ta pouze reagovala na existující výkladovou praxi nepřipouštějící exekuci proti předmětným jednotkám (potud dovolatel odkazuje např. na nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 676/07; jde o nález ze dne 12. prosince 2007, uveřejněný pod číslem 219/2007 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu).

Ad 2/ Ke vztahu ustanovení § 207 insolvenčního zákona a § 322 odst. 5 o. s. ř.

V dané věci nejde o problém vztahu občanského soudního řádu a insolvenčního zákona, nýbrž o problém výkladu relevantních ustanovení insolvenčního zákona (Část první, Hlava VI. - Majetkové podstata), která upravují rozsah majetkové podstaty (mezi něž ale nepatří ustanovení § 285 insolvenčního zákona, které je zařazeno v Části druhé insolvenčního zákona). Vynětí předmětného majetku z podstaty je výslovně zakotveno přímo v ustanovení § 207 insolvenčního zákona, jakožto v odkazovací normě, jejíž odkaz na občanský soudní řád je pouze věcí vnitřní legislativně-technické konstrukce této normy. Nejde tedy o aplikaci občanského soudního řádu jakožto subsidiárního právního předpisu, nýbrž výhradně o aplikaci ustanovení § 207 insolvenčního zákona, které odkazem na ustanovení § 322 o. s. ř. pouze konstruuje svůj vnitřní normativní obsah (svou dispozici).

Zákaz zahrnout jednotky do podstaty vyplývá výslovně přímo z ustanovení § 207 insolvenčního zákona, nikoli až z aplikace občanského soudního řádu jakožto subsidiárního předpisu.

Ad 3/ K možnosti uskutečnění převodů jednotek dlužníkem.

Dovolatel nesouhlasí se závěrem, že insolvenční zákon (v § 285 odst. 4) svěřuje oprávnění k převodu jednotek výhradně insolvenčnímu správci. Tak tomu totiž je jen ve vztahu k jednotkám, které v souladu s právními předpisy patří do majetkové podstaty.

Dlužník se nedomáhá toho, aby sám mohl realizovat převody jednotek podle § 285 odst. 4 insolvenčního zákona, neboť to skutečně přísluší výhradně insolvenčnímu správci. Namítá však, že převody jednotek podle uvedeného ustanovení lze realizovat pouze tehdy, tvoří-li součást majetkové podstaty, respektive jsou-li zahrnuty do majetkové podstaty. U jednotek, které nejsou součástí majetkové podstaty, je dispoziční oprávnění dlužníka pochopitelně zachováno v nedotčeném rozsahu, a to mimo režim insolvenčního zákona. Jsou-li tímto vyloučeným majetkem jednotky, k nimž členům družstva svědčí právo na převod podle § 23 a násl. zákona o vlastnictví bytů, zůstává povinnost dlužníka k tomuto převodu nedotčena i během konkursu. Výklad zastávaný dlužníkem poskytuje členům družstva větší ochranu práv, než jakou zaručuje ustanovení § 285 odst. 4 insolvenčního zákona, takže tento výklad je plně v souladu s účelem tohoto ustanovení.

Pro „doplnění“ dovolatel v závěru dovolání uvádí, že nesouhlasí se závěrem insolvenčního soudu o opožděnosti návrhu, s tím, že tento závěr sice odvolací soud výslovně nepřejímá, leč obecně konstatuje, že se ztotožňuje se závěry insolvenčního soudu. Především první soupis je nutno (dle dovolatele) chápat jako předběžný, jelikož na jeho konečném znění insolvenční správce ještě pracoval, takže mohl doznat (a také doznal) řady změn. Oba soupisy nejsou totožné, když aktualizovaný soupis byl rozšířen o další nemovitý majetek, který nesmí být zahrnut do soupisu. Proto nelze ani vycházet z toho, že návrh nebyl včasný. Lhůta pro podání návrhu je navíc pořádkovou

lhůtou, s jejímž zmeškáním nespojuje zákon žádné důsledky. Tento závěr vyplývá i z toho, že soud rozhoduje o návrhu v rámci své dohledové činnosti, v jejímž rámci je povinen korigovat rozhodnutí správce a jeho postup, odporují-li ustanovením insolvenčního zákona. Shledá-li soud, že insolvenční správce učinil soupis majetkové podstaty v rozporu s ustanovením § 207 insolvenčního zákona, je povinen zjednat nápravu rozhodnutím o vyloučení tohoto majetku z podstaty nebo výzvou k nápravě tohoto stavu adresovanou insolvenčnímu správci.

S přihlédnutím k době vydání dovoláním napadeného usnesení je na danou věc uplatnitelný insolvenční zákon ve znění účinném do 30. června 2010, tj. naposledy ve znění zákona č. [285/2009](#) Sb.

Podle ustanovení § 7 odst. 1 insolvenčního zákona pro insolvenční řízení a pro incidenční spory se použijí přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu, nestanoví-li tento zákon jinak nebo není-li takový postup v rozporu se zásadami, na kterých spočívá insolvenční řízení.

Pro rozhodnutí vydaná v insolvenčním řízení jsou tudíž ustanovení občanského soudního řádu o přípustnosti dovolání přiměřeně aplikovatelná dle § 7 odst. 1 insolvenčního zákona.

Rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (do 31. prosince 2012) se podává z bodu 7., článku II., zákona č. [404/2012](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Nejvyšší soud se nejprve zabýval přípustností dovolání v dané věci.

Dovolání v této věci může být přípustné jen podle § 238a odst. 1 písm. a/ o. s. ř. K tomu, aby bylo možné uvažovat o přípustnosti dovolání podle § 238a odst. 1 písm. a/ o. s. ř., však musí být splněna rovněž podmínka (jež se klade prostřednictvím odkazu na § 237 odst. 1 a 3 o. s. ř., obsaženého v § 238a odst. 2 o. s. ř.), aby šlo o usnesení odvolacího soudu, jimž bylo potvrzeno nebo změněno usnesení soudu prvního stupně, kterým bylo rozhodnuto v insolvenčním řízení „ve věci samé“. Srov. usnesení ze dne 4. září 2008, sen. zn. 29 NSČR 4/2008, uveřejněné pod číslem 25/2009 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek a dále usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. ledna 2011, sen. zn. 29 NSČR 30/2010, uveřejněné pod číslem 96/2011 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 96/2011“); usnesení jsou (stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže) dostupná i na webových stránkách Nejvyššího soudu.

Podle ustanovení § 226 insolvenčního zákona dlužník může uplatnit vynětí majetku z majetkové podstaty jen tehdy, jde-li o věc, právo, pohledávku nebo jinou majetkovou hodnotu, která do majetkové podstaty nepatří podle § 207 a 208; učiní tak vůči insolvenčnímu správci bez zbytečného odkladu poté, co se dozvěděl nebo při náležitě pečlivosti měl dozvědět, že došlo k zahrnutí takové věci, práva, pohledávky nebo jiné majetkové hodnoty do soupisu (odstavec 1). V návrhu podle odstavce 1 musí dlužník kromě obecných náležitostí podání) označit věc, právo, pohledávku nebo jinou majetkovou hodnotu, o jejíž vynětí ze soupisu žádá, a uvést skutečnosti, ze kterých vyplývá, že tento majetek neměl být sepsán. Je-li návrh neúplný nebo vadný a nelze-li jej pro tyto nedostatky projednat a rozhodnout o něm, vyzve insolvenční správce dlužníka, aby jej opravil nebo doplnil. K opravě nebo doplnění návrhu určí přiměřenou lhůtu a dlužníka poučí, jak je nutné opravu nebo doplnění provést. Poučí jej rovněž, že návrh, který nebude přes výzvu řádně opraven nebo doplněn, insolvenční soud odmítne (odstavec 2). Nezdaří-li se insolvenčnímu správci odstranit vady a neúplnost dlužníkovy návrhu nebo má-li za to, že návrh je opožděný, předloží insolvenční správce návrh se zprávou o tom insolvenčnímu soudu. Pokládá-li to insolvenční soud za potřebné, může usnesením výzvu k odstranění vad návrhu zopakovat nebo vydat výzvu novou (odstavec 3). Nejde-li o případy uvedené v odstavci 3, insolvenční správce vyzve věřitelský výbor, aby se k návrhu v určené lhůtě vyjádřil; dospěje-li po uplynutí této lhůty k závěru, že návrhu nelze vyhovět, předloží jej s

případným vyjádřením věřitelského výboru a se zprávou o důvodech, pro které majetek nevyloučil, insolvenčnímu soudu; dlužník má právo se k těmto důvodům vyjádřit (odstavec 4). O návrhu podle odstavce 1 rozhoduje insolvenční soud v rámci své dohlédací činnosti. Rozhodnutí, proti kterému je odvolání přípustné, se doručuje dlužníku, insolvenčnímu správci a věřitelskému výboru. V době od podání tohoto návrhu do rozhodnutí o něm nesmí insolvenční správce zpeněžit majetek, jehož se návrh týká; § 225 odst. 4 a 5 platí obdobně (odstavec 5).

Návrh dlužníka na vynětí určitého majetku z majetkové podstaty nelze zaměňovat s vylučovací žalobou, k jejímuž podání dlužník aktivně věcně legitimován není. Srov. vedle terminologického rozlišení obou institutů v insolvenčním zákoně („vyloučení“ a „vynětí“) mutatis mutandis např. již rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. srpna 2009, sp. zn. 29 Cdo 1390/2007, uveřejněný pod číslem 86/2010 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 86/2010“), zabývající se konkursními poměry podle zákona č. [328/1991](#) Sb., o konkursu a vyrovnání.

Pro případ nesouhlasu insolvenčního správce s takovým návrhem předpokládá insolvenční zákon (v § 226 odst. 5), že insolvenční soud o návrhu rozhodne v insolvenčním řízení usnesením vydaným v rámci své dohlédací činnosti (§ 10 písm. b/ insolvenčního zákona), proti němuž je však (oproti obecnému pravidlu dle § 91 insolvenčního zákona) odvolání přípustné. Zvláštní povaha takového rozhodnutí (jež se projevuje i výjimečným připuštěním odvolacího přezkumu) je dána tím, že v jeho důsledku může majetkovou podstatu dlužníka s konečnou platností opustit majetek, jenž by jinak byl určen k uspokojení dlužníkových věřitelů. Již tato charakteristika pak dovoluje uzavřít, že pro účely posouzení přípustnosti dovolání lze rozhodnutí, jímž odvolací soud potvrdil nebo změnil usnesení insolvenčního soudu o návrhu dlužníka na vynětí majetku z majetkové podstaty považovat za takové, jímž bylo v insolvenčním řízení rozhodnuto „ve věci samé“. Srov. v podobném duchu kriteria nastavená při výkladu § 238a odst. 1 písm. a/ o. s. ř. v R 96/2011.

Na tomto základě Nejvyšší soud shledává dovolání přípustným dle § 238a odst. 1 písm. a/ o. s. ř., ve spojení s ustanovením § 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř., když zásadní právní význam napadeného rozhodnutí přisuzuje řešení otázek položených dovolatelem a dovolacím soudem dosud nezodpovězených.

Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), nejsou dovoláním namítány a ze spisu se nepodávají, Nejvyšší soud se proto - v hranicích právních otázek vymezených dovoláním - zabýval tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovolatelem, tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle ustanovení § 206 insolvenčního zákona, není-li v tomto zákoně stanoveno jinak, majetkovou podstatu podle § 205 tvoří zejména a/ peněžní prostředky, b/ věci movité a nemovité, c/ podnik, d/ soubor věcí a věci hromadné, e/ vkladní knížky, vkladní listy a jiné formy vkladů, f/ akcie, směnky, šeky nebo jiné cenné papíry anebo jiné listiny, jejichž předložení je nutné k uplatnění práva, g/ obchodní podíl, h/ dlužníkovy peněžité i nepeněžité pohledávky, včetně pohledávek podmíněných a pohledávek, které dosud nejsou splatné, i/ dlužníková mzda nebo plat, jeho pracovní odměna jako člena družstva a příjmy, které dlužníkovi nahrazují odměnu za práci, zejména důchod, nemocenské, peněžité pomoci v mateřství, stipendia, náhrady ucházejícího výdělníka, náhrady poskytované za výkon společenských funkcí, podpora v nezaměstnanosti a podpora při rekvalifikaci, j/ další práva a jiné majetkové hodnoty, mají-li penězi ocenitelnou hodnotu (odstavec 1). Majetkovou podstatu tvoří dále i příslušenství, přírůstky, plody a užitky majetku uvedeného v odstavci 1 (odstavec 2).

Dle § 207 insolvenčního zákona do majetkové podstaty nepatří majetek, který nelze postihnout výkonem rozhodnutí nebo exekucí; věci sloužící k podnikání dlužníka však z majetkové podstaty vyloučeny nejsou (odstavec 1). Příjmy dlužníka náleží do majetkové podstaty ve stejném rozsahu, v jakém z nich mohou být při výkonu rozhodnutí nebo při exekuci uspokojeny přednostní pohledávky (odstavec 2).

Ustanovení § 208 insolvenčního zákona pak určuje, že do majetkové podstaty nepatří též majetek, se kterým lze podle zvláštního právního předpisu naložit pouze způsobem, k němuž byl určen, zejména účelové dotace a návratné výpomoci ze státního rozpočtu, z Národního fondu, z rozpočtu územního samosprávních celků nebo státního fondu, finanční rezervy vytvářené podle zvláštních právních předpisů, majetek České národní banky, který byl na základě zvláštních dohod svěřen do správy jiné osobě, zboží propuštěné celním úřadem k dočasnému použití a majetek státu v rozsahu stanoveném zvláštním právním předpisem.

Z ustanovení § 285 odst. 4 insolvenčního zákona se pak podává, že insolvenční správce je při zpeněžování podstaty vázán zákonným předkupním právem a právy nájemců podle zvláštního právního předpisu. Byty a nebytové prostory ve vlastnictví bytového družstva, nakládání s nimiž je omezeno právem fyzických osob - členů družstva, které jsou nájemci bytů či nebytových prostor, na výlučné nabytí vlastnictví těchto bytů či nebytových prostor podle § 23 odst. 1 a 3 a § 24 zákona č. [72/1994](#) Sb., o vlastnictví bytů, ve znění pozdějších předpisů, musí insolvenční správce nejprve nabídnout k bezplatnému převodu osobám oprávněným k výlučnému nabytí vlastnictví za podmínek stanovených zvláštním právním předpisem. Insolvenční správce je povinen provést všechny úkony, které jsou k převodu těchto bytů a nebytových prostor potřebné. Za to mu od osob oprávněných k výlučnému nabytí vlastnictví náleží náhrada nákladů nezbytně vynaložených na provedení všech potřebných úkonů a odměna stanovená podle zvláštního právního předpisu. Nepřijme-li osoba oprávněná k výlučnému nabytí vlastnictví takovou nabídku do tří měsíců od jejího doručení, přikročí insolvenční správce ke zpeněžení, přičemž ustanovení zvláštního zákona o ochraně práv nájemců se v těchto případech již nepoužijí.

Podle ustanovení § 322 odst. 5 o. s. ř. z výkonu rozhodnutí nebo exekuce jsou vyloučeny byty nebo nebytové prostory a domy s byty nebo nebytovými prostory, nebylo-li do katastru nemovitostí vloženo prohlášení vlastníka, a to v případech, kdy k takovým bytům nebo nebytovým prostorům mají právo k výlučnému nabytí vlastnictví osoby podle § 23 a 24 zákona č. [72/1994](#) Sb., kterým se upravují některé spoluvlastnické vztahy k budovám a některé vlastnické vztahy k bytům a nebytovým prostorům a doplňují některé zákony (zákon o vlastnictví bytů), ve znění pozdějších předpisů.

Tuto podobu má citované ustanovení občanského soudního řádu s účinností od 20. července 2009, po novele provedené zákonem č. [218/2009](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony (srov. Část první, článek I, bod 33 novely, který byl do návrhu zákona doplněn při jeho projednávání v Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky).

V takto ustaveném legislativním rámci uvádí Nejvyšší soud k dovolací argumentaci následující.

1/ K obsahu majetkové podstaty.

Obsah majetkové podstaty definuje především ustanovení § 206 insolvenčního zákona, přičemž majetek, o jehož vynětí jde, odpovídá ustanovení § 206 odst. 1 písm. b/ insolvenčního zákona. Zbývá proto určit, zda příslušnost majetku, jenž takto (obecně vzato) do majetkové podstaty dlužníka náleží, k majetkové podstatě dlužníka v konkrétní věci nevylučují jiná ustanovení insolvenčního zákona, zejména ustanovení § 207 a § 208 insolvenčního zákona. O případ dle § 208 insolvenčního zákona nejde, takže k posouzení zůstává, zda setrvání takového majetku v majetkové podstatě dovolatele

případně brání pravidlo formulované v § 207 odst. 1 části věty před středníkem insolvenčního zákona.

2/ K otázce přiměřené aplikace občanského soudního řádu v insolvenčním řízení (obecně).

Jakkoli nepřesným se jeví zjednodušené označování insolvenčního řízení (a předtím konkursu) coby „hromadné exekuce“ (srov. k tomu R 86/2010), vystihuje i toto zhusta užívané spojení, že účinky práva úpadkového sístují (překonávají) účinky individuálního prosazování práva prostředky práva exekučního. Teoretická východiska jsou již mnoho let ustálena v tom, že mezery v úpadkové úpravě nelze nahrazovat přiměřenou aplikací práva exekučního, které je coby způsob individuálního prosazení práv dlužníkůvých věřitelů vybudováno na zcela jiných principech, než jsou ty, jimiž se řídí právo úpadkové (srov. např. již Hora, V.: Základy přednášek o konkursním a vyrovnacím řízení. Nakladatelství Všehrad, Praha 1932, str. 7). Ve smyslu ustanovení § 7 odst. 1 insolvenčního zákona je tedy přiměřená aplikace ustanovení občanského soudního řádu o výkonu rozhodnutí zcela vyloučena. Ustanovení exekučního práva jsou (přiměřeně) uplatnitelná v insolvenčním řízení, jen pokud na ně insolvenční zákon odkáže; srov. i důvodovou zprávu k vládnímu návrhu zákona, kterým se mění zákon č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. [312/2006](#) Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů, který v současnosti projednává Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky jako tisk č. 929 (v obecné části důvodové zprávy srov. bod 1.3 iii. Souběh exekuce a insolvenčního řízení a ve zvláštní části důvodové zprávy srov. odůvodnění k bodům 3 a 4 návrhu zákona).

3/ Ke vztahu § 207 odst. 1 a § 285 odst. 4 insolvenčního zákona a § 322 odst. 5 o. s. ř.

Pravidlo obsažené v ustanovení § 207 odst. 1 části věty před středníkem insolvenčního zákona (o tom, že do majetkové podstaty nepatří majetek, který nelze postihnout výkonem rozhodnutí nebo exekucí) je normou, jejímž prostřednictvím insolvenční zákon odkazuje na příslušná ustanovení občanského soudního řádu (ale i jiných předpisů vydaných na poli práva exekučního), která vylučují postih určitého majetku výkonem rozhodnutí nebo exekucí. Typickým příkladem takových ustanovení pak jsou (byť nikoli výlučně) ustanovení § 321 a § 322 o. s. ř. (srov. i § 268 odst. 1 písm. d/ o. s. ř.). Současně platí, že tam, kde exekuční právo dovoluje postih určitého majetku výkonem rozhodnutí nebo exekucí jen za určitých podmínek, nejde o pravidlo, jež by ve smyslu § 207 odst. 1 o. s. ř. takový majetek vylučovalo z majetkové podstaty dlužníka (postih určitého majetku výkonem rozhodnutí nebo exekucí není „vyloučen“). Srov. např. pravidlo obsažené v § 279 o. s. ř., jež dovoluje postih mzdy povinného v rozsahu dvou třetin jen pro přednostní pohledávky, pravidlo obsažené v § 317 odst. 1 o. s. ř., jež pohledávky náhrady, kterou podle pojistné smlouvy vyplácí pojišťovna, vylučuje z výkonu rozhodnutí za předpokladu, že náhrady má být použito k novému vybudování nebo k opravě budovy a z jiných předpisů např. § 47 odst. 7 zákona č. [141/1961](#) Sb., o trestním řízení soudním (trestního řádu), které v rámci výkonu rozhodnutí dovoluje nakládat s majetkem obviněného (výkon rozhodnutí na takový majetek vést), na který se vztahuje rozhodnutí o zajištění podle § 47 odst. 1 a 2 trestního řádu jen po předchozím souhlasu soudu a v přípravném řízení státního zástupce.

Ve světle výše řečeného je pravidlo obsažené v ustanovení § 322 odst. 5 o. s. ř. pravidlem, které v exekučních poměrech vskutku zcela „vylučuje“ postih majetku popsaného v tomto ustanovení.

V insolvenčních souvislostech je však třeba mít na zřeteli, že insolvenční zákon může v duchu popsaného (v režimu § 7 odst. 1 insolvenčního zákona) vztahu exekučních norem k normám insolvenčním obsahovat (a jak bude dále doloženo, též obsahuje) ustanovení, jež dovolují postih majetku v insolvenci i tam, kde je exekuční postih téhož majetku vyloučen. Tak již úprava obsažená v ustanovení § 207 odst. 1 části věty za středníkem bez dalšího (bez potřeby další interpretace prostřednictvím normy práva exekučního) dovoluje postih věcí sloužících k podnikání dlužníka (srov. oproti tomu § 322 odst. 3 o. s. ř.) a obdobně pak ustanovení § 207 odst. 2 insolvenčního zákona bez

dalšího modifikuje úpravu obsaženou v § 279 o. s. ř.

Jinak řečeno, odkaz na exekuční úpravu vylučující postih určitého majetku výkonem rozhodnutí nebo exekucí, obsažený v § 207 odst. 1 části věty před středníkem insolvenčního zákona, se jako důvod pro vyloučení (vynětí) takového majetku z majetkové podstaty dlužníka neuplatní, jestliže insolvenční zákon má zvláštní úpravu, která zpeněžení takového majetku připouští (insolvenční zákon jako lex specialis má v takovém případě přednost). Takovou zvláštní úpravou pak je právě úprava obsažená v § 285 odst. 4 insolvenčního zákona, která předepisuje postup, při jehož dodržení takový majetek může být zpeněžen. Skutečnost, že jde o úpravu týkající se (jen) zpeněžení majetku dlužníka v konkursu, význam nemá, neboť stejně se postupuje v těch případech, kdy se dlužníkův úpadek řeší oddlužením zpeněžením majetkové podstaty (§ 408 insolvenčního zákona) a v těch případech, kdy se dlužníkův úpadek řeší reorganizací, konflikt, o jehož řešení dovolatel žádá, nevzniká, jelikož dlužník zůstává osobou s dispozičním oprávněním (§ 229 odst. 3 písm. c/ insolvenčního zákona).

V každém případě však skutečnost, že insolvenční zákon připouští (při dodržení postupu upraveného v § 285 odst. 4) zpeněžení majetku, o jehož vynětí dlužník žádá, logicky ústí v závěr, že jde o majetek, který do majetkové podstaty dlužníka patří (má do ní být sepsán) a u kterého důvody k vynětí dle § 226 odst. 1 insolvenčního zákona dány nejsou.

K vlastnímu výkladu § 285 odst. 4 insolvenčního zákona srov. dále usnesení ze dne 31. července 2012, sp. zn. 29 Cdo 2951/2010, uveřejněném pod číslem 137/2012 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek. V tomto rozhodnutí se Nejvyšší soud zabýval i judikaturou Ústavního soudu a ozřejmil povahu nároku dle § 285 odst. 4 insolvenčního zákona, zdůrazňuje, že potud sjednotil rozhodovací praxi obecných soudů již prostřednictvím usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 11. dubna 2011, sen. zn. 2 VSPH 91/2011, tím, že je uveřejnil pod číslem 134/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek. Týž závěr Nejvyšší soud zopakoval např. též v usnesení ze dne 30. ledna 2013, sp. zn. 29 Cdo 1139/2011 a v usnesení ze dne 30. května 2013, sp. zn. 29 Cdo 1172/2013.

Právní posouzení věci odvolacím soudem je tudíž správné a dovolací důvod dle § 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř. není dán.

Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), dovolání zamítl (§ 243b odst. 2 část věty před středníkem o. s. ř.).

(zdroj: www.nsoud.cz)

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Jistota](#)
- [Insolvenční řízení](#)
- [Exekuce](#)
- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)

- [Vylučovací žaloba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Promlčení, insolvence](#)